

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğİ (HASUDER) YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (02.05.2020)

Kesin Olgu*: Türkiye (122.392) Dünya (3.175.207) **Ölüm*:** Türkiye (3.258) Dünya (224.172)

DSÖ Risk Deęerlendirmesi: Küresel seviye - Çok Yüksek

*1 Mayıs 2020'de açıklanan verilerdir.

Günün HASUDER Önerisi

Diğer Sağlık Sorunlarınızı İhmal Etmeyin!

Baharı yaşıdığımız řu günlerde mevcut diğer sağlık sorunlarınızı ihmal etmeyin. Astım, hipertansiyon, kalp vb. hastalıklarla zamanında mücadele etmezsek hem durum daha kötüleşir, hem de korona ile mücadele zorlaşır. Kullandığınız ilaçları ertelemeyin. Korona önlemlerini gevşetmeyin.

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporu-102 ([WHO Situation Report-102](#))

- Son 24 saat içinde iki yeni Üye Devlet (Komorlar ve Tacikistan) COVID-19 vakaları bildirdi.
- [Acil Durum Komitesi'nin üçüncü görüşmesi](#) DSÖ Genel Direktörü tarafından COVID-19 ile ilgili olarak Uluslararası Sağlık Tüzüğü (2005) (International Health Regulations, IHR) altında toplandı.
- DSÖ Avrupa Bölge Direktörü Dr. Hans Henri P. Kluge, “[COVID-19'u bilgiyi tam bir şeffaflıkla yayararak, sahada kişiselleştirilmiş destekle ve bitmez tükenmez bir dayanışma ile yeneceğiz](#)” dedi. Başka bir açıklamada, [diğer hayati sağlık koruma önlemlerini ihmal ederek COVID-19'un etkisinin artmasına izin veremeyeceklerini](#) vurguladı.
- DSÖ Amerika Bölge Ofisi, sağlık görevlilerini, COVID-19 salgını sırasında [gerekli aşılama faaliyetleri yapılırken sağlık çalışanlarını ve toplumu korumak için özel önlemler almaya](#) çağırıldı.
- DSÖ, COVID-19 aşılarını görüşmek üzere [Güneydoęu Asya Bölgesi'nden aşı üreticileri ve ulusal düzenleyici makamları sanal toplantıda bir araya getirdi](#).
- Gemiler ve denizcilerin, COVID-19 salgını sırasında tıbbi malzeme ve gıda da dahil olmak üzere hayati malları teslim etmeye devam edebileceğini sağlamaya yönelik DSÖ'nün çalışmalarını açıkladı. [Kaynak](#) ('Subject in Focus' bölümünde)
 - COVID-19 Salgını Durumunda Denizcilerin Tıbbi Sertifikaları, Gemi Sanitasyon Sertifikaları ve Denizcilerin Tıbbi Bakımı Hakkında Ortak Açıklama (22 Nisan 2020) [Burada](#)

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)

- DSÖ Genel Direktörü, medya toplantısında yaptığı açılış konuşmasında (01.05.2020);

- Pandeminin gelişimini gözden geçirmek ve buna göre tavsiyelerde bulunulması için Acil Durum Komitesi'ni tekrar topladığını,
- Komitenin, DSÖ ve ülkeler için çeşitli önerilerde bulunduğunu,
- Komitenin, Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü ile işbirliği içinde, uluslararası bilimsel ve ortak çalışmaya bağlı görevler yoluyla virüsün hayvan kaynağını tanımlamak için DSÖ'nün çalışma yapması tavsiyesini kabul ettiklerini,
- Komitenin ülkeler için önerilerde bulunduğunu ve ülkeleri bu önerilere dikkat etmeleri için teşvik ettiklerini,
- Ülkeleri, virüs hakkında ve ülkelerden virüsle mücadele için en iyi uygulamalar hakkında daha fazla bilgi edindikçe sürekli olarak gözden geçirdikleri ve güncelledikleri DSÖ tavsiyelerini takip etmelerini teşvik ettiklerini,
- 4 Mayıs Pazartesi günü, Avrupa Komisyonu'nun aşı araştırmalarına yatırım için fon oluşturmak üzere bir vaat konferansı düzenleyeceğini,
- Avrupa Yatırım Bankası (European Investment Bank, EIB) ile yeni bir Uzlaşım Belgesi imzalayarak Avrupa Birliği ile ilişkilerini derinleştirdiklerini,
- Bu anlaşmayla temel sağlık hizmetlerini güçlendirmek ve esnek sağlık sistemleri oluşturmak için birlikte çalışacaklarını, COVID-19 krizinin, en gelişmiş sağlık sistemlerinin bile bir pandemi ile başa çıkmakta zorlandığını gösterdiğini,
- EIB ve DSÖ'nün, Avrupa Yatırım Bankası'nın COVID-19 Tedarik Zinciri Sistemini en çok ihtiyacı olan ülkelere teşhis, kişisel koruyucu ekipman ve diğer tıbbi malzemelerin dağıtımını kolaylaştırmak için nasıl destekleyebileceğini araştırdığını belirtti. [Kaynak](#)
- DSÖ ve Avrupa Yatırım Bankası, COVID-19 ile mücadele ve gelecekteki salgınlarla yüzleşmek için dayanıklı sağlık sistemleri oluşturma çabalarını güçlendirmektedir (01.05.2020):
 - DSÖ ve Avrupa Yatırım Bankası, COVID-19'un sağlık üzerindeki etkilerini ele almada ülkeleri desteklemek için işbirliğini artırdı.
 - İlk aşamada on Afrika ülkesinde acil ihtiyaçlara cevap verilecek ve birinci basamak sağlık hizmetleri güçlendirilecek.
 - Gelişmiş DSÖ-EIB ortaklığı, kişisel koruyucu ekipman, teşhis ve klinik yönetim de dahil olmak üzere temel tedarik zincirini sağlamak için finansmanı artıracak.
 - Yeni girişim; sağlık iş gücü, altyapı ve su-sanitasyon-hijyen üzerine odaklanarak sağlık hazırlığına ve temel sağlık hizmetlerine yatırımları hızlandıracak.
 - Girişim, artan antimikrobiyal direnç tehdidinde yönelik önlemler içermektedir. [Kaynak](#)
- “COVID-19 için Ülke Hazırlık ve Müdahale Durumu” güncellendi (30.04.2020). [Burada](#)
- “COVID-19 Tedarik Zinciri Sistemi: Sarf Malzemesi Talebi ve Arzı” el kitabı yayımlandı (30.04.2020). [Burada](#)
- “COVID 19 Aday Aşılarının Taslak Peyzajı” yayımlandı (30.04.2020). [Burada](#)
- “Etik ve COVID-19: Kaynak Tahsisi ve Öncelik Belirleme” yayımlandı (20.04.2020). [Burada](#)

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Programme, UNDP)

- Birleşmiş Milletler, COVID-19 sosyal ve ekonomik toparlanma planını hazırladı (27.04.2020). Bu plan beş kritik desteğe sahiptir.
 - Sağlık hizmet ve sistemlerinin korunması
 - Sosyal koruma ve temel hizmetler
 - İşleri, küçük/orta ölçekli işletmeleri ve en savunmasız üretici aktörleri korumak
 - Makroekonomik tepki ve çok yönlü işbirliği
 - Sosyal uyum ve topluluk direnci [Kaynak](#)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

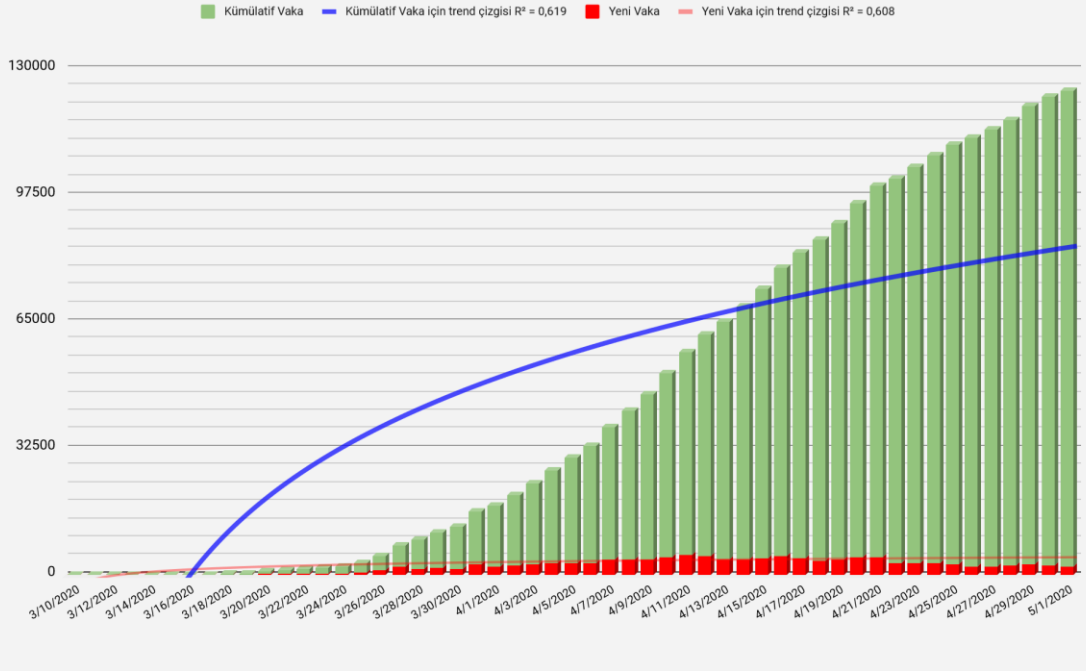
- COVID-19 laboratuvar testleri ile ilgili sık sorulan sorular ve cevapları yayımlandı (01.05.2020). [Kaynak](#)
- COVID-NET ile ilişkili son grafikler paylaşıldı (01.05.2020). [Kaynak](#)

- CDC ve diğere güvenilir kaynaklardan çevre sağlığı uygulayıcıları için sağlanan bilgiler paylaşıldı (01.05.2020). İlgili web sayfası [Burada](#)
- CDC, COVID-19 tahminlerini paylaştı:
 - İstatistiksel veya matematiksel modellerin (daha sonra “modeller” olarak anılacaktır) kullanımına dayalı tahminler, önümüzdeki dört hafta boyunca ulusal ve eyalet düzeyinde kümülatif rapor edilen COVID-19 ölümlerindeki değişiklikleri tahmin etmeyi amaçlamaktadır. Öngörme ekipleri, farklı veri türleri (örneğin, COVID-19 verileri, demografik veriler, hareketlilik verileri) ve yöntemler kullanarak ölüm sayısını tahmin eder, müdahalelerin etkileri (örneğin sosyal mesafe, yüz korumalarının kullanımı) hakkında tahminler yapar (01.05.2020). [Burada](#)
- Amerika içinde seyahat önerileri paylaşıldı (01.05.2020). [Burada](#)
- Halkı kontrol edilemeyen yangınların dumanından korumak için temiz hava barınakları ve temiz hava alanları konusunda dikkat edilmesi gerekenler paylaşıldı:
 - Orman yangını dumanı ABD’de bir halk sağlığı sorunudur. Orman yangını dumanına maruz kalmak göz ve solunum yollarında tahrişe, mevcut solunum ve kardiyovasküler koşulların alevlenmesine ve erken ölüme neden olabilir.
 - Temiz hava barınakları, birçok topluluk tarafından, insanların bir gecede veya uzun süre barınak edebilecekleri alanlar sağlamak için kullanılır.
 - Temiz hava alanları birçok topluluk tarafından orman yangını dumanından geçici olarak kurtulmak için kullanılır; genellikle evlerinde yeterince temiz havaya sahip alanlar oluşturamayan kişiler tarafından kullanılırlar.
 - Temiz hava barınaklarında ve alanlarında insanların toplanması, potansiyel olarak tesisler, personel ve gönüllüler arasında COVID-19’a neden olan SARS-CoV-2’nin iletilmesine yol açabilir (01.05.2020). [Kaynak](#)

Türkiye’den Haberler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik Oranı (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
01/05/2020	41.431	5,28	2.188	122.392	84	3.258	2,66
<p><i>Pozitiflik Oranı (%) = (Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı) x 100</i> <i>Vaka-Fatalite Oranı (%) = (Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı) x 100</i> Kaynak</p>							

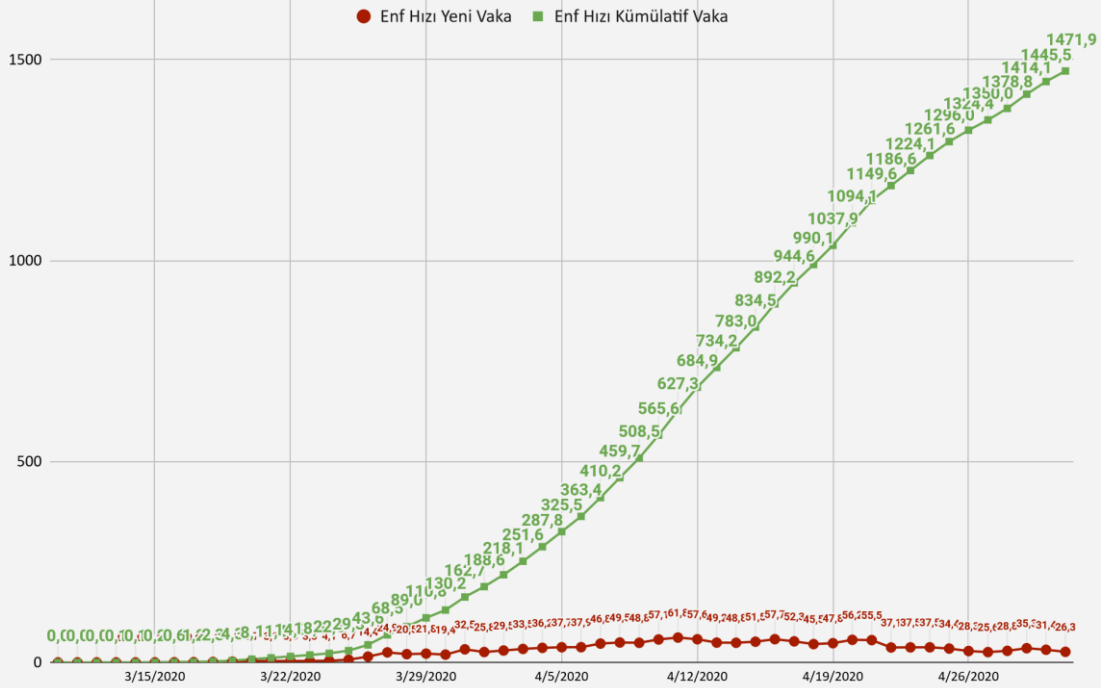
COVID-19 Salgın Eğrisi, Türkiye, 01.05.2020

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (01.05.2020)

*Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir.

COVID-19 Salgını Enfeksiyon Hızı (1.000.000 Nüfusta), Türkiye, 01.05.2020

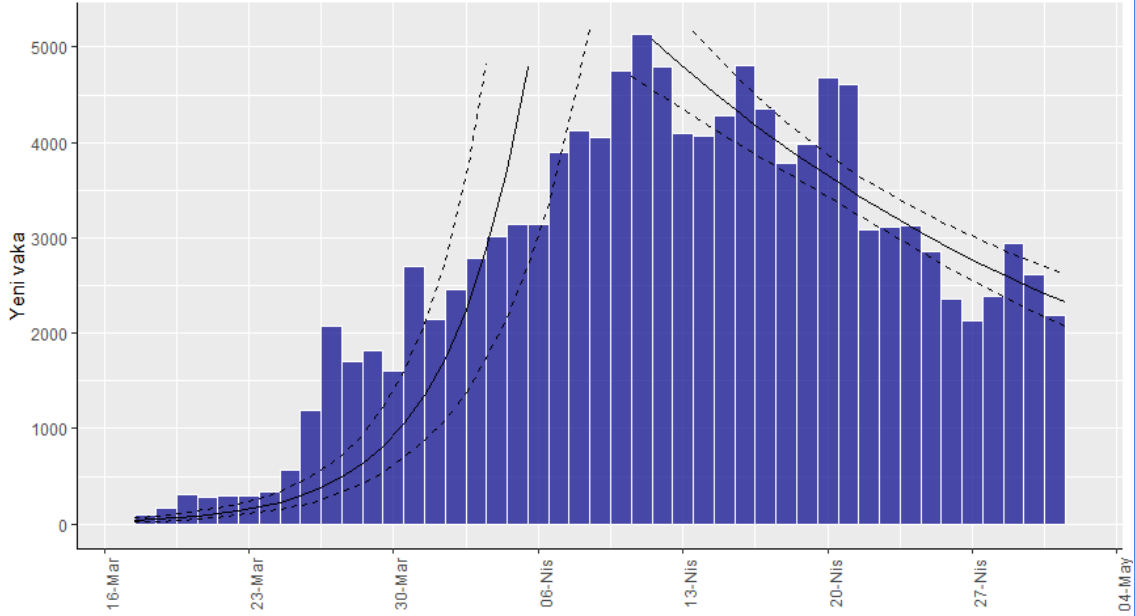
HASUDER tarafından hazırlanmıştır (01.05.2020)

Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = Günlük Yeni Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = Kümülatif Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

***Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.**

COVID-19 Salgın Eğrisi, Türkiye (01.05.2020)

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (01.05.2020)

Grafik R (<https://www.R-project.org>), "incidence" paketi kullanılarak hazırlanmıştır.

*Kamvar, Zhian N., et al. "Epidemic curves made easy using the R package incidence." F1000Research 8 (2019).

Log-lineer regresyon eğrilerinin oluşturulmasında kullanılan yöntem için:

<https://cran.r-project.org/web/packages/incidence/vignettes/overview.htm#modelling-incidence>

T.C. Sağlık Bakanlığı

- Sn. Bakan, günlük verileri açıkladığı Twitter paylaşımında;
 - Son 24 saatte iyileşenlerin sayısının, yeni tanı konan hastaların sayısının 2,25 katı olduğuna,
 - Toplam iyileşen sayısının (yaklaşık 53 bin) bugüne kadarki toplam vaka sayısının %45'ine yakın olduğuna dikkat çekti (01.05.2020). [Kaynak](#)
- Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü tarafından;
 - COVID-19 ile ilgili bazı dokümanların İngilizce ve Arapça çevirileri yayımlandı. [Arapça İngilizce](#)

T.C. İçişleri Bakanlığı

- Bakanlık tarafından üç günlük sokağa çıkma kısıtlaması öncesi ülke genelinde 15:00-24:00 saatleri arasında eş zamanlı *Türkiye Güven Huzur uygulaması* gerçekleştirildi (30.04.2020).

- Denetimlerde COVID-19 ile mücadele kapsamında alınan tedbirlere vatandaşların uyup uymadığı kontrol edilerek uymadığı tespit edilenlere idari ve adli işlem uygulandığı açıklandı (01.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Bakanlık, işyerlerinde COVID-19 ile etkin mücadele kapsamında;
 - COVID-19'un bulaşma yolları dikkate alınarak tüm işyerlerinde dikkat edilmesi gerekli kurallar bütünü yayımlandığını,
 - Sahada binin üzerinde işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının seferber olduğunu,
 - Sahanın doğru bir şekilde bilgilendirilmesi maksadıyla 14 akademisyen ile sürekli iletişim içerisinde olarak çalışmaların bilimsel yürütülmesine özen gösterildiğini,
 - Sosyal hareketliliğin önlenmesi maksadıyla verilen tüm hizmetlerin elektronik ortamda sağlandığını açıkladı (01.05.2020). [Kaynak](#)
- Sn. Bakan, Memur-Sen'in farklı ülkelerden sendikacıların katılımıyla düzenlediği, **"Pandemi Sürecinde Emek Dünyası, Pandemi Sonrasında Çalışma Hayatı"** temalı 1 Mayıs Uluslararası Online Konferansında yaptığı konuşmada;
 - COVID-19'la beraber Türkiye'de ilk defa kamu sektöründe esnek çalışma modellerinin devreye alınmış olduğunu ve bunun ülkemiz için önemli bir değişim olduğunu,
 - Pandeminin, bazı görevlerin/işlerin vazgeçilmez olduğunu ve bu görevleri yürüten kişilerin toplum yararına yaptıkları fedakarlığın derecesini gösterdiğini, bu anlamda bu sürecin görünmez emeklerin görünür kılındığı bir dönem olduğunu ifade etti (01.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Adalet Bakanlığı

- Bakanlık;
 - COVID-19 tedbirleri kapsamında yargılamalarla ilgili sürelerin, *30 Nisan 2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2480 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı* ile 15 Haziran 2020'ye kadar ertelendiğini, [Kaynak](#)
 - Kararın, dava açma, başvuru, şikâyet, itiraz ve ihtar gibi süreler, hak düşürücü süreler ve bir hakkın doğumu, kullanımı veya sona ermesine ilişkin tüm süreleri kapsadığını,
 - Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından duruşmaların da aynı tarihe kadar ertelendiğini duyurdu (01.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı

- Bakan Yardımcısı Mahmut Özer'in kaleme aldığı **"Türkiye'de COVID-19 Salgını Sürecinde Millî Eğitim Bakanlığı Tarafından Atılan Politika Adımları"** adlı makale, *'Kastamonu Educational Journal'*de yayımlandı (01.05.2020). [Burada](#)

T.C. Ticaret Bakanlığı

- Sn. Bakan;
 - COVID-19 salgınıyla mücadele sürecinde dijitalleşmenin öneminin bir kez daha anlaşıldığını belirterek *gıda, sağlık ve dijitalleşme* konusunda yapılacak yatırımların önümüzdeki dönemin öncelikleri olacağını ifade etti (01.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı

- Sn. Bakan, yurt dışından getirilen *29 bin 284 vatandaşın* 14 günlük karantina süreçlerini 76 ildeki bakanlık yurtlarında geçirmekte olduğunu, 34 bin 452 vatandaşın ise evlerine uğurlandığını bildirdi (30.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

- Bakanlık; COVID-19 salgını nedeniyle petrol arama ve üretim sektörüne yönelik “Enerji Arz Güvenliği ve Enerji Kaynaklarında Dışa Bağımlılığı Azaltmaya Katkı Sağlamak” amacı doğrultusunda alınan tedbir ve destekler kapsamında;
 - Şirketlerin devlet hissesi ödemeleri, beyanname verme, arama ve işletme ruhsatlarından kaynaklanan yükümlülükleri yerine getirme sürelerinin ertelendiğini duyurdu (01.05.2020). [Kaynak](#)

Türk Standartları Enstitüsü (TSE)

- TSE, COVID-19 ile mücadele kapsamında tıbbi cihazlar ve kişisel koruyucu ekipmanlarla ilgili ihtiyaç duyulabilecek öncelikli standartlara erişimi ücretsiz hale getirdi (30.04.2020). [Kaynak](#)

Türk Toraks Derneği

- Dernek, *Mesleksi Akciğer Hastalıkları Çalışma Grubu* tarafından, özellikle Göğüs Hastalıkları Uzmanı ve İş ve Meslek Hastalıkları Yan Dal Uzmanı Dr. Abdülşamet Sandal'ın katkılarıyla hazırlanan;
 - “**Sağlık Çalışanlarında Mesleki COVID-19 Enfeksiyonu ile İlgili Önemli Hususlar**” başlıklı bilgilendirme yazısını paylaştı (01.05.2020). [Burada](#)

Aile Hekimleri Dernekleri Federasyonu (AHEF)

- AHEF;
 - Sağlık çalışanlarının COVID-19 salgını süresince yaşadığı sosyal ve psikolojik sorunları tanımlamak, anksiyete ya da korku nedenlerini belirlemek için 1068 sağlık çalışanının katılımıyla yapılan anket çalışmasının sonuçlarını yayımladı (01.05.2020). [Burada](#)

HASUDER'den Haberler

- “Günün Konusu” bölümünde bugün Prof. Dr. Dilek Aslan “Uluslararası Sağlık Tüzüğü (2005) Acil Durum Komitesi Önerileri” konulu içeriği paylaştı. [Okumak için](#)
- YouTube Kanalı Bana Göre TV’de Uzm. Psk. Gökhan Çınar tarafından hazırlanan Katarsis: Sağlık Çalışanları Dayanışma Programına HASUDER Toplum Ruh Sağlığı Çalışma Grubu olarak destek olduk. Programda sağlık çalışanları sevdikleri sanatçılar ile buluşarak moral buldu. [İzlemek için](#)
- Dernek başkanımız Prof. Dr. Pınar Okyay Habertürk TV’nin haber programı konuğu oldu. [İzlemek için](#)
- Moderasyonunu Prof. Dr. Gül Ergör’ün üstlendiği; Prof. Dr. Levent Akın, Prof. Dr. Pınar OKYAY ve Bilim Kurulu Üyeleri Akademisyenleri tarafından sunulan “Salgının Gelişim Süreci” adlı Webiner HASUDER Youtube Kanalına eklendi. [İzlemek için](#)

Okuma Önerisi

Çin’in Shenzen bölgesinde 391 vaka ve vakaların 1286 yakın temasında COVID-19'un epidemiyolojisi ve bulaşı: retrospektif bir kohort çalışması

14 Ocak’tan 12 Şubat 2020’ye kadar Shenzhen Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi’nde tespit edilen 391 SARS-CoV-2 vakası ve 1286 yakın temasının verilerinin incelendiği çalışmada, ev içi temaslıları ve bir vaka ile seyahat edenlerin enfeksiyon riski diğer yakın temaslılara göre daha

yüksek bulunmuş (ev içi temaslılar için odds ratio= 6.27 [% 95 GA 1.49–26.33], vaka ile seyahat edenler için odds ratio= 7.06 [1.43–34.91]). Ev içi sekonder atak hızı %11.2 (% 95 GA 9.1–13.8) imiş, çocukların yetişkinler kadar enfekte olmaları muhtemel bulunmuş (10 yaş altı çocuklarda enfeksiyon oranı % 7.4 iken, popülasyonun ortalaması % 6.6). Gözlenen üreme sayısı (R), ortalama seri aralığı 6.3 gün (% 95 GA 5.2–7.6) olmak üzere 0.4 (% 95 GA 0.3-0.5) imiş.

Bi, Q. et al. Epidemiology and transmission of COVID-19 in 391 cases and 1286 of their close contacts in Shenzhen, China: a retrospective cohort study. Lancet Infect Dis 2020, April 27. DOI: [https://doi.org/10.1016/S1473-3099\(20\)30287-5](https://doi.org/10.1016/S1473-3099(20)30287-5)

**Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Musa Şahin, Uzm. Dr. Ahmet Naci Emecen, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. Tuğçe Dartılmak, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver ve Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler tarafından hazırlanmıştır.*